

UOT 81

<https://doi.org/10.59849/2311-8482.2025.1.105>CƏMİLƏ MƏHƏRRƏMOVA¹, RÜZGAR CAMAL²

NAXÇIVANIN BİR QRUP OYKONİMLƏRİNDƏ QOŞAADLILIQ MƏSƏLƏSİ

Məqalədə Naxçıvan Muxtar Respublikasının onomastik sisteminin mühüm bir qolunu təşkil edən oykonimlərdən ikiadlılıq xüsusiyyəti ilə digərlərindən fərqlənənlər araşdırılmışdır. Bir çox tarixi mənbə və müxtəlif tədqiqatçıların fikrləri qarşılaşdırılaraq həmin ikiadlı yaşayış məntəqələri haqqında məlumatlar öz əksini tapmışdır. Eyni zamanda bu adlar etimoloji təhlilə cəlb olunaraq onların öz tarixi köklərini hansı tayfaların adından götürdüyü, müasir adlarının tərkibində bu günə kimi qorunub-saxlanmış sosial-ictimai hadisələr, yerləşdiyi arealın coğrafi şəraiti, relyefi və s. məsələlər müzakirə olunur.

Açar sözlər: Naxçıvan, oykonim, etimologiya, ikiadlılıq

Giriş

Dilin əsas funksiyalarından biri kimi nominativ (adlandırma) funksiyası bizə məlumdur. Qədim insanın adlandırma təcrübəsi ətraf aləmi dərk etməyə başladığı dövrə təsadüf edir. İnsanın ətrafında gördüyü obyektləri adlandırması onomastik vahidlərin ilkin təzahürü sayılır. Onomastik vahidlərin, o cümlədən, dilin toponomik sisteminin xalqın milli atributu sayılması və etnogenezi kimi qiymətləndirilməsi məhz bununla bağlıdır. Digər tərəfdən isə həmin adların etnik mənsubiyyətinin müəyyənləşdirilməsi və etimoloji təhlilinin daşdığı böyük elmi əhəmiyyət bu sahədəki araşdırmaların labüdlüyünü bir daha vurğulayır. Zaman-zaman onomastik vahidlərimizin, eləcə də toponomik sistemimizin üzləşdiyi saxtalaşdırma və mənfur qonşularımız tərəfindən həyata keçirilən soyqırım siyasəti həmçinin yuxarıda qeyd olunanlarla bağlıdır. Deməli, Azərbaycan Respublikası ərazisində yerləşən məntəqə adlarına sadəcə xüsusi adlar kimi baxmaq düzgün deyil. Onlar həm də tariximiz, milli kimliyimiz, etnik mənsubiyyətimiz haqqında geniş məlumatlar əks etdirir. Biz bu adları tədqiq edərkən onlardan bəzilərinin tarixən paralel şəkildə iki ad daşdığı və ya adlarında ikivariantlılıq halı ilə qarşılaşırıq. Həmin oykonimlərdən bir neçəsini etimoloji təhlili ilə birgə diqqətinizə təqdim edirik.

Hacıvar. XIX əsr mənbələrində Naxçıvan əyalətinin Naxçıvan mahalına aid kənd adıdır. Həmin mənbədə bu ad *Yuxarı Hacıvar* və *Aşağı Hacıvar* olmaqla iki variantda qeyd olunmuşdur (15, s. 491). V.Qriqoryevin qeydlərində isə kəndin adına *Hacıabad* şəklində rast gəlinir. Həmçinin o yazır ki, Hacıabad dağıdılmış kəndlər sırasındadır (12, s. 132). Hacıvar kəndinin adı “Qafqazın ərazi və tayfalarının təsviri məcmuəsi”ndə də çəkilir (12, s. 46). Müqayisə üçün deyək ki, bu ad rus mənbələrində *Xacivar*, *Qacivar*, *Qaciabad* şəklində qeyd olunmuşdur. Bu da təbii ki, rus dilində “h” səsinin olmaması ilə əlaqədardır. 1590-cı il mənbəsində Naxçıvan nahiyəsində Hacıvar adlı kəndin olduğu göstərilmişdir (4, s. 215). 1936-cı ildə isə həmin ad dəyişdirilərək Azadkənd şəklinə salınmışdır (4, s. 308). Lakin sonradan Hacıvar adı yenidən bərpa olunmuşdur. 1728-ci il mənbəsində kəndin başqa adının *Hacıabad*, 1727-ci il mənbəsində isə *Hacıbala* olduğu göstərilir (4, s. 239, 246). XX əsrin əvvəllərinə aid mənbədə isə Naxçıvan qəzasına aid *Böyük Hacıvar* və *Kiçik Hacıvar* adlı kəndlərin olduğu göstərilir (13, s. 88). Hazırda Hacıvar Babək rayon inzibati ərazisində yerləşən kənddir.

Maraqlısı budur ki, kəndin adı tarixin müxtəlif dövrlərində başqa-başqa mənbələrdə müxtəlif variantlarda təqdim edilməsinə baxmayaraq, “hacı” komponenti dəyişilməz olaraq qalır. Bu baxımdan təsadüfi deyil ki, toponimin etimologiyasına nəzər saldıqda onun *Hacı* şəxs adı və İran mənşəli var (yer, kənd) komponentləri əsasında meydana gəldiyi və “Hacıya məxsus kənd” mənasında işləndiyi bildirilir (1, s. 316). Lakin XX əsr rus müəllifi K.N.Smironov öz tədqiqatlarında kəndə yaxın ərazidə səfəvi dərvişlərinə aid olunduğu güman edilən ziyarətgahdan bəhs etmişdir

(14, s. 46). Çox güman ki, kəndin adının sabit komponenti olan Hacı sözü burada şəxs adı deyil, islam dininə aid “Hacı” titulu ilə bağlıdır.

Didivar. XX əsr mənbələrində Şərur-Dərələyəz qəzasına aid kənd olduğu qeyd edilmişdir (13, s. 120). Adın həm *Didvəng*, həm də *Didavar* variantına rast gəlmək mümkündür (13, s. 120; 15, s. 494). Hazırkı Babək rayonuna aid kəndlərdən biridir. K.N.Smironov isə kəndin adını *Diduvar* və *Dedivar* şəklində qeyd edir. Həmçinin tədqiqatçı sözün mənasını “çoxdanışanlar” kimi izah edir (14, s. 52). Q.Qeybullayev və B.Budaqovun fikrincə, toponim qədim fars dilində *dida* – “qala” və *var* – “yer” sözlərinin birləşməsindən ibarətdir (6, s. 47). Digər bir mənbədə göstərilir ki, *didi* fars dilində “görüş, görüşmə”, *var* isə “yer, yurd, məskən” deməkdir və *Didivar* “iki çayın görüşdüyü yerdə kənd” mənasında işlənir (2, s. 233).

Fikrimizcə, tədqiqatçılar kənd adının kəngərli nəsil adı ilə bağlı yaranması ehtimalını nəzərdən qaçırmışlar. Belə ki, K.N.Smironovun da adını çəkdiyi *didivarlı* tayfaları kəngərli soyundandır. Çox güman ki, oykonim həmin tayfa adı əsasında adlandırılmışdır.

Züvala. XIX əsr mənbələrinə əsasən demək mümkündür ki, kənd Naxçına əyalətinin Əlincəçay mahalına məxsusdur (15, s. 495). XX əsrin əvvəllərində isə həmin kəndin Naxçıvan qəzasına aid olduğu ilə bağlı məlumatlar mövcuddur (13, s. 133). Kəndin adı mənbələrdə *Zəvələ* (*Zəvalıq*), *Zoqala* şəklində qeyd edilmişdir (12, s. 158; 9, s. 16). Hazırda Culfa rayonu ərazisində Zoğala adlı çayın olması tədqiqatın maraqlı faktlarından biridir. K.N.Smironov toponimin iki - *Zuvala* və ya *Zoqala* variantlarında olduğunu yazır. Tədqiqatçı kənd adının izahı ilə bağlı, onun “kömürçülər” mənasında işləndiyini qeyd edir (14, s. 52). Onu da qeyd etmək ki, Naxçıvan dialekt və şivələrində “sürüşmək” feili züvmək/zivmək formalarında işlənir. *Ala* sözü isə türk dillərində rəng bildirməklə yanaşı, toponimiyada “müxtəlif torpaq növlərinin və müxtəlif bitkilərin olduğu düzənlik” mənasında işlənir. *Eyni zamanda* “Ala” sözü Türkmənstanda gilli torpaq növünün adıdır (8, s. 44). Fikrimizcə, *Züvala* toponimi “sürüşkən gilli torpaq” mənasında işlənmişdir.

Yurdçu-Girdəsər. Mənbələrə əsasən deyə bilərik ki, kənd XIX əsrdə Naxçıvan əyalətinin Xök mahalına (15, s. 508, 12, s.150), XX əsrin əvvəllərində Naxçıvan qəzasına aid olmuşdur (13, s. 331). 1727-ci il mənbəsində isə Dərələyəz nahiyəsinə aid Muğanlı kəndinin digər adının *Yurdçu* olduğu qeyd edilir (4, s. 255). XIX əsrə qədərki mənbələrdə bu kənd haqqında məlumat qeydə alınmayıb. 1590-cı ilə aid tarixi qaynaqda Dərəşahbuz nahiyəsinə aid *Kərdəsər* kəndinin mövcud olduğu göstərilir (4, s. 217). Çox güman ki, bu ad girdəsər sözünün fonetik variantıdır. Hazırda *Yurdçu* kəndi Kəngərli rayon inzibati ərazisinə daxil kənd kimi qeydə alınmışdır.

K.N. Smironov adı *Yurçi* variantında təqdim edərək, əlavə edir ki, bu ad türk tayfalarından birinin adıdır. Toponimin birinci komponenti “yurdçu/yurçi” Kəngərli tayfasının qollarından birinin adıdır (14, s. 15). Bu barədə K.N.Smironovun 1934-cü ildə nəşr olunmuş əsərində də məlumat vardır. *Yurdçu* sözünün rütbə adı olması ilə bağlı fikirlər də mövcuddur. Belə ki, Hülakilər dövlətinin ordusunda inaq, bakaul, yasaul, yurdçu, bəlarğuçi, bəxşi və s. rütbəli məmurlar xidmət edirdi. Düşərgədə, yaylaq və qışlaqlarda padşahın və hərbi hissələrin yerləşdiyi məskənlər - yurdlar yurdçular tərəfindən salınırdı (1, s. 236). Kəngirliyə bir qolu yurdçu vəzifəsini icra etdiyindən sonralar bu ad tirə adı kimi sabitləşmişdir. Deməli, kəndin etimologiyası həmin tarixi rütbə əsasında adlandırılmış Kəngərli tayfalarının eyniadlı qolu ilə bağlıdır. V.Qriqoriyev, A.Bağirov və b. tədqiqatçıların *Yurdçu* oykoniminin Kəngər tayfalarının bir qolu ilə bağlı olduğu fikrini F.Rzayev təsdiq edərək qeyd edir ki, “*Biz mənbələrə istinadən bu izahın doğru olduğuna dair elmi faktlarla qarşılaşırıq*” (11, s.130).

Yengicə. XIX əsrə aid tarixi mənbələrdə İrəvan əyalətinin Şərur mahalında və Naxçıvan əyalətinin Dərələyəz mahalında kənd adı olaraq rast gəlinir (15, s.494). Qeyd etmək ki, həmin dövrdə İ.Şopen **Ərəb-yengicə** adlı kəndin olduğunu da yazır (15, s. 488). XX əsr mənbələrinə əsasən deyə bilərik ki, bu kənd İrəvan quberniyasının Şərur-Dərələyəz qəzasına aid edilmişdir. Kənd XIII əsrdən xatırlanır və kəndin VIII-IX əsrdən bəri mövcud olduğu göstərilir (5, s. 173). “İrəvan əyalətinin icmal dəftəri”ndə kəndin adı *Yenicə* olaraq qeydə alınmışdır (7, s. 59). Xatırladaq ki, 1727-ci il tarixli mənbədə Qazançılar kəndinin digər adının *Yengicə* olduğu ilə bağlı məlumatlar var (4, s. 258).

Bu və ya digər ekstralinqvistik təsirlər nəticəsində tarixən Naxçıvan eləcə də Azərbaycan Respublikasına aid yer adlarının dəyişdirilməsi bizə məlumdur. Bu faktın növbəti göstəricisi kimi, Erm.SSR AS RH-nin 10.IX.1964 - cü il fərmanı ilə bəhs etdiyimiz kəndin adı dəyişdirilərək Qandzak şəklinə salınmışdır. F. Rzayev isə sözün “yenq” tərkibini türk dillərinə məxsus s~y fonetik hadisəni nəzərə alaraq sanq/saq tərkibi olduğunu qeyd edərək, nq qovuşaq səsi ilə işlənmiş “sak” etnosunun adı kimi şərh edir və adın sonundakı “icə” tərkibini izi/isi sözünün təhrifi, c~z, ə~i fonetik paraleliyi olaraq izah edir (10, s. 76). Fikrimizcə, toponim *yengi* – “təzə” (yeni) sözünə çoxaltma dərəcəsini əmələ gətirən -cə şəkilçisinin artırılması ilə düzəlmişdir. T.L.Baxşıyevanın da qeyd etdiyi kimi, bu toponimin tərkibində türk dillərinin qədim fonetik xüsusiyyəti özünü göstərir ki, bu da toponimdə daşlaşmış *nq* (sağırnun) saitidir (5, s. 33).

Vayxır. XIX əsrdə Naxçıvan əyalətinin Naxçıvan mahalında (15, s. 491), XX əsrin əvvəllərində Naxçıvan və Şərur-Dərələyəz qəzalarında Vayxır kəndləri mövcud olmuşdur (Paqırev,81). V.Qriqoryev Vayxır kəndini dağılmış kəndlər sırasında qeyd edir (12, s.138). 1727, 1728-ci il mənbələrində Şərur nahiyəsindəki Abbas qışlağı kəndinin digər adının Vayxır olduğu göstərilir (4, s. 239). Eyni dövrdə Karbi nahiyəsində başqa adı Aşağı Parçı olan Vayxır kəndi də mövcud olmuşdur (4, s. 234). 1728-ci ildə Sair Məvazi nahiyəsində qeydə alınmış Vayxır kəndi isə hazırda Babək rayonu ərazisində yerləşən kəndin tarixi nümunəsidir. 2007-ci ilə aid mənbədə yaşayış-məntəqə adları arasında Şərur rayonunda da eyniadlı kəndin qeydə alınmasına baxmayaraq, Naxçıvan MR hazırkı inzibati-siyasi xəritəsində Vayxır kəndi yalnız Babək rayonu ərazisində göstərilmişdir.

F. Qan kənd adını belə izah edir: “vay - “ax!, o” və xir=xeyr - “xeyir, mənəfəət” sözlərindən ibarət olub “ah necə xeyirdir” mənası ifadə edir”. Lakin adın bu şəkildə izahı müəyyən ehtimallara əsaslanır. V. Qriqoryev kənd ərazisində kəngərlilərin *xalxalı* nəslinin yaşadığını qeyd edir (12, s. 32). K.N.Smironov isə kənd adını bu şəkildə izah edir: “Vay - fontan və Xur -içmək. Burada kükürdlü bulaq var ki, onun suyu içməlidir” (14, s. 51).

Kəndin adını etimoloji yöndən təhlil edən A. Bağirov yazır ki, oykonim kəngərlilərə məxsus tirə adı ilə bağlıdır. O, fikrini bununla əsaslandırır ki, Vayxır adlı bütün kəndlərdə mineral bulaq mövcud deyildir (4, s. 200). Fikrimizcə, A.Bağirovun qənaəti daha düzgündür. Rus tədqiqatçısı V.Qriqoryev də Vayxır kəndində kəngərli nəsilərinin yaşadığını qeyd etmişdi. F.Rzayev isə kənd adının etnooykonim olduğunu, “bay oqur” - oğuz bəyi mənası bildirdiyini qeyd edir (10, s. 147)

Alışar/ Əlişar – XIX əsrdə İrəvan əyalətinin Şərur mahalına (15, s. 488), XX əsrin əvvəllərində Şərur-Dərələyəz qəzasına aid kənd adıdır (13, s. 47). Kənd adı 1590-cı ilə aid tarixi mənbədə vahid formada Əlişar variantında göstərilərsə də, 1727-ci ildə qələmə alınmış digər bir mənbədə *Yuxarı Əlişar* (digər adı Maxtala), *Aşağı Əlişar* (digər adı Muğanlı) olaraq qeydə alınmışdır (4, s. 102). Hazırda Şərur rayonunda *Alışar* kəndi mövcuddur. K.N.Smironov qeyd edir ki, kənd əvvəlcə hansısa dərvişin şərəfinə Əli-Şah adlandırılmışdır. Başqa bir versiyaya görə isə, ad ilkin formasında Əli Əfşar şəklində olmuşdur (14, s. 50).

Bəzi mənbələrdə toponimin qədim türk sözü *alış* (çayın ağzı, çayın mənsəbi, axar suyun hövzəyə töküldüyü yer) və *ar* (qarşı tərəf, əks tərəf) sözlərinin birləşməsi yolu ilə meydana gəldiyi və “çay ağzının əks tərəfi” mənasını ifadə etdiyi qeyd olunur. Tədqiqatçılar kəndin Xələcdaşı dağının ətəyində, Araz çayının güclü axaraq töküldüyü yerin əks tərəfində yerləşməsi faktını əsas götürərək bu fikri doğru hesab edirlər (2, s. 46; 6, s. 38). F.Rzayev oykonimin “al” tərkibini “uca”, “ali” mənalarını özündə birləşdirməklə Şir tayfa adına qoşulduğunu yazır. Sözü “uca şirlər” mənasında izah edir. (10, s. 102)

Fikrimizcə, Əlişar yer adı Əli əfşar sözlərinin təhrif olunmuş şəklidir və Əfşar tayfasından olan Əli adlı şəxsin adı ilə bağlıdır.

Muğancıq. XIX əsrə aid rus mənbələrində Naxçıvan əyalətinin Dərələyəz mahalına aid kənd kimi qeyd edilmişdir (15, s. 500). 1728-ci ildə qeydə alınmış digər bir mənbəyə görə Muğanlı (Başqa adı Nağıyurd) olan bu kənd (9, s. 45), 1590-cı ilə aid “İrəvan əyalətinin icmal dəftəri”ndə də Şərur nahiyəsində yerləşən Muğanlı adlı kənd olaraq (7, s. 438) qeydə alınmışdır. Bu toponim 1728-ci ilin tarixi qaynaqlarında Muğancıq–Senili (9, s. 54) şəklində göstərilmişdir. Hazırda

Şərur rayonunda Muğancıq Mehrab, Muğancıq Müslüm, Muğanlı kəndləri mövcuddur

Toponim *muğanlı* türk etnonimi əsasında yaranmışdır. Antik müəlliflər də (Hekatey, Herodot və b.) tarixi Mukan ərazisində (indiki Muğan düzü) yaşamış *mik/muq* tayfası haqqında məlumat vermişlər (3, s. 119) Beləliklə, yer adı *muğan* sözünə Azərbaycan dilində kiçilmə mənası bildirən *-cıq* şəkilçisinin birləşməsi yolu ilə əmələ gəlmişdir. F.Rzayev adın tərkibindəki *-cıq* hissəciyini şəkilçi deyil, fonetik dəyişikliyə uğramış sak/saq etnos adı ilə bağlı komponent olduğunu irəli sürür və adın “Manqlara, muqlara məxsus sak” kəndi mənasında işləndiyini yazır (10, s. 80).

Nəticə

Naxçıvan Muxtar Respublikasının onomastik sistemində daxil olan Hacıvar, Didivar, Züvala, Yurdçu, Yengicə, Vayxır, Alışar, Muğancıq oykonimlərinin bir çox tarixi mənbələrdə araşdırılması və bu sahədə tədqiqat aparmış müxtəlif alimlərin fikirlərinin qarşılaşdırılması ilə işin yekun nəticəsi kimi, deyə bilərik ki, bu oykonimlərdə izlədiyimiz ikiadlılıq və variantlılığın tədqiqi göstərir ki, bu adlar və onların səsəvəzlənməsi nəticəsində meydana gəlmiş variantları milli mənşəli sözlərdir. Hər bir oykonimin ayrı-ayrılıqda etimoloji təhlili göstərir ki, tarixən bu məntəqələr-oykonimlər Naxçıvan ərazisinin tərkib hissəsi, əcdadlarımızın yaşadığı yurd yerləri olmuşdur. İstər linqvistik, istərsə də ekstralingvistik proseslərin məntəqə adlarına müəyyən təsirlər göstərməsinə baxmayaraq, gördüyümüz kimi adlar tarixdən birdəfəlik silinmir və mənsub olduğu etnosun izlərini əsrlər boyu özündə qoruyaraq, əks etdirir. Bir sıra mühüm tarixi qaynaqlarla araşdırmadan əldə edilən məlumatlar bir daha ərazimizin qədim türk tayfalarına məxsus olduğunu göstərir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan sovet ensiklopediyası, 10 cildə, IX cild. Bakı, 1986
2. Azərbaycan toponimləri. Ensiklopedik lüğət. İki cildə. I cild. Bakı: Şərq-Qərb, 2007, 304s.
3. Azərbaycan toponimləri. Ensiklopedik lüğət. İki cildə. II cild. Bakı: Şərq-Qərb, 2007, 304s
4. Bağırov A. Naxçıvan oykonimləri, Bakı: Nurlan, 2008, 333 səh.
5. Baxşıyeva T.L. Qafqazın türk mənşəli toponimləri. Bakı: Avropa, 2010, 256 səh.
6. Budaqov B. Qeybullayev Q. Naxçıvan diyarının yer yaddaşı. Bakı: Nafta Press, 2004, 120 s.
7. İrəvan əyalətinin icmal dəftəri. Bakı: Elm, 1996, 184 s.
8. Мурзаев Э.М. Словарь народных географических терминов. М.: Мысль, 1984, 653 с.
9. Naxçıvan sancağının müfəssəl dəftəri Bakı: Sabah, 1997, 336 s.
10. Rzayev F.H. Qədim Şərur oykonimlərinin mənşəyi. Bakı: Nurlan, 2006, 242 s.
11. Rzayev F.H. Naxçıvan makrotoponimlərinin linqvistik xüsusiyyətləri. Bakı: ADPU, 244 s.
12. Григорев В.В. (1833). Статистическое описание Нахичеванской провинций, Санкт-Петербург: 264 с.
13. Пагирев Д.Д. Алфавитный указатель к пятиверстной карт Кавказского края. Тифлис: Типография К.П.Казловского, 1913, 530 с.
14. Смирнов Н. К. Материалы по истории и этнографии Нахичеванского края (Тифлис, 1934 г), Баку: Озан ст, 1999, 156.
15. Шопен И. Исторический памятник состояния Армянской области в эпоху ее присоединения к Российской империи. Санкт-Петербург, 1852, 644 с.

*AMEA, Naxçıvan bölməsi

E-mail: CemileNihatMeherremova@gmail.com

E-mail: ruzgarcamal@gmail.com

Jamila Maharramova, Rüzgar Jamal

THE ISSUE OF DUPLICITY IN A GROUP OF OYKONYMS OF NAKHCHIVAN

In the article, among the oikonyms that make up an important branch of the onomastic system of the Nakhchivan Autonomous Republic, those that differ from others due to the feature

of duality have been examined. Many historical sources and the opinions of various researchers have been compared, and the information about those two-named settlements has been reflected. At the same time, these names are involved in etymological analysis, from which tribes they take their historical roots, the socio-social events that have been preserved in their modern names, the geographical conditions of the area where they are located, relief, etc. issues are discussed.

Keywords: *Nakhchivan, ойконим, etymology, duality, locality names*

Джамила Магаррамова, Рюзгар Джамал

ПРОБЛЕМА ДВУЛИЧЕСТВА В ГРУППЕ ОЙКОНИМОВ НАХЧИВАНА

В статье среди ойконимов, составляющих важную ветвь ономастической системы Нахчыванской Автономной Республики, рассмотрены те, которые отличаются от других особенностью двойственности. Сопоставлены многие исторические источники и мнения различных исследователей, отражены сведения об этих двухназванных поселениях. При этом в этимологическом анализе участвуют эти имена, от каких племен они берут свои исторические корни, социально-социальные события, сохранившиеся в их современных названиях, географические условия местности, где они расположены, рельеф и т.д. .вопросы обсуждаются.

Ключевые слова: *Ойконим, этимология, Нахчыван, двойственность, названия местностей.*

AMEA-nın müxbir üzvü Əbülfəz Quliyev tərəfindən təqdim edilmişdir

İlk daxilolma tarixi: 10.02.2025

Son daxilolma tarixi:11.03.2025